

Nigella ciliaris קצח ריסני

דידי בסביבה

דר' דידי קפלן, אקולוג, אגרונום וגזם מומחה
סקרי טבע וייעוץ אקולוגי.

ע.מ. 005768536

didi.didikaplan@gmail.com

האפרסק 18 ראש פינה 1200000

054-6618896 / 04-6937296

סקר צומח והבטי שיקום צמחי של עיינות רעף

דידי קפלן

תמונה 1: ערבז דק-פרחים, עיינות רעף (צילום: דידי קפלן)

יוני 2017

תמוז תשע"ז

Nigella ciliaris קצח ריסני

דידי בסביבה

דר' דידי קפלן, אקולוג, אגרונום וגזם מומחה
סקרי טבע וייעוץ אקולוגי.

ע.מ. 005768536

didi.didikaplan@gmail.com

האפרסק 18 ראש פינה 1200000

054-6618896 / 04-6937296

25 יוני 2017

א' תמוז תשע"ז

סקר צומח והבטי שיקום צמחי של עיינות רעף

דידי קפלן

סימוכין: עיינות רעף: מתווה לשיקום המערכת ההידרולוגית והאקולוגית במעיין. רשות ניקוז ונחלים קישון.

שיקום עיינות רעף, ישיבת התנעה מיום 12.7.16. רשות ניקוז ונחלים קישון.

סקר מעיינות אגן נחל קישון, DHV, רט"ג. 2013.

סקר אקולוגי נחל קישון, אלדד אלרון, אסף מרוז, דידי קפלן, רשות נחל קישון, 2015.

שיקום צמחי של עיינות רעף, דידי קפלן, יולי 2016.

מבוא

סקרי צומח בעיינות רעף נערכו על ידי בסתו 2014, באביב 2015, ביולי 2016 וביוני 2017, על בסיסם הוכנה רשימת מינים לשיקום (נספח 1). הנחת הבסיס בדוח שהגשתי ביולי 2016 (נספח 1) הייתה שעקב ההרס שנעשה במקום וכיסוי חלק ניכר מבית הגידול הלח, השיקום הספונטני יהיה חלקי בלבד, ונדרש שיקום אקטיבי, שיכלול מינים שהיו במקום עצמו, או באיזור הלח והלא-מלוח של הקישון, בכלל זה מינים נדירים השייכים לבתי גידול אלו, גם אם לא נצפו בסקרים שצויינו לעיל.

כמו כן, המלצתי על מספר מינים של עצים כדי ליצור נוכחות ברורה והדגשה של יחידת הנוף, שתמנע אולי נזק דומה בעתיד וגם תתרום למורכבות המבנית, הן בתוך גופי המים (לגבי חסרי חוליות ודו-חיים) והן בבית הגידול היבש, או הלח (בעיקר בהקשר לעופות ולזוחלים).

בינואר 2017 נחפרה ע"י רשות ניקוז ונחלים קישון בריכת המעיין. הבריכה נחפרה במקום שבו הייתה הברכה שכוסתה ולפי עדויות הסטוריות זה אכן מקום המעיין. הברכה שנחפרה אכן מחזיקה מים עד עתה (ק"ץ 2017; תמונה 2) וככל הנראה, אכן יש נביעה במקום וההנחה לחפור במקום ולגלות את המעיין הוכחה כנכונה ונבונה.

Nigella ciliaris קצח ריסני

דידי בסביבה

דר' דידי קפלן, אקולוג, אגרונום וגזם מומחה
סקרי טבע וייעוץ אקולוגי.

ע.מ. 005768536

didi.didikaplan@gmail.com

האפרסק 18 ראש פינה 1200000

054-6618896 / 04-6937296

תמונה 2 : בריכת המעיין, עיינות רעף ונביטת סוף מצוי (צילום : דידי קפלן)

תוצאות

רשימת המינים שנמצאו בסקר הנוכחי ובה של קיץ 2016, מעמדם וזיקתם לבית הגידול, מובאת בטבלה 1
ורשימת המינים המומלצת לשיקום (ספונטני או יזום; ר' להלן), מעמדם וזיקתם לבית הגידול, מובאת
בטבלה 2. בטבלה זו מובאים גם מינים המופיעים בבית הגידול, אך אינם מיני מטרה לשיקום, וחלקם אף
מינים פולשים- לברוא, כמצויין בטבלה.

Nigella ciliaris קצח ריסני

דידי בסביבה

ד"ר דידי קפלן, אקולוג, אגרונום וגזם מומחה
סקרי טבע וייעוץ אקולוגי.

ע.מ. 005768536

didi.didikaplan@gmail.com

האפרסק 18 ראש פינה 1200000

054-6618896 / 04-6937296

טבלה 1: רשימת המינים שנמצאו בעיינות רעף בסקר הנוכחי ובזה של קיץ 2016, מעמדם וזיקתם לבית הגידול.

מקום	שם מדעי	נדירות	זיקה לבית גידול	מפגש נחל קישון	ברכה בערוץ נחל מוחרקה	שדות	מעלה נחל מוחרקה מערבי	ברכה חדשה- המעיין המקורי	שדות	ברכה בערוץ נחל מוחרקה
נ"צ מקורב				210429732235	210399732240		210304732201	210370732140	210420732170	210399732240
תאריך				18.7.16	18.7.16	18.7.16	18.7.16	13.6.17	13.6.17	13.6.17
מין										
אגוז פקן	Carya illinoensis		פליט תרבות	+						
אגמון ימי	Scirpus holoschoenus		לח		+			+	+	+
אמיתה קייצית	Ammi visnaga		סגטלי					+		
אספרג א"י	Asparagus palaestinus	R	לח							+
אספרג החורש	Asparagus aphyllus		בתה וחורש	+						
ארכובית הכתמים	Polygonum lapathifolium		לח							+
ארכובית חד- שנתית	Polygonum patulum	R	קרקע כבדה						+	
אשבל הביצות	Stachys viticina		לח						+	
בן-אפר מצוי	Festuca arundinacea	R	לח				+			
גומא ארוך	Cyperus longus		לח		+					+
דבשה חרוצה	Melilotus albus		לח					+		
דוחנן קיפח (לבדיקה)	Brachiaria mutica	RR	לח		+					
הגה מצוי	Alhagi maurorum		קרקע כבדה	+	+		+			+
הרדוף הנחלים	Nerium oleander		לח	+						

Nigella ciliaris קצח ריסני

דידי בסביבה

ד"ר דידי קפלן, אקולוג, אגרונום וגזם מומחה
סקרי טבע וייעוץ אקולוגי.

ע.מ. 005768536

didi.didikaplan@gmail.com

האפרסק 18 ראש פינה 1200000

054-6618896 / 04-6937296

מקום	שם מדעי	נדירות	זיקה לבית גידול	מפגש נחל קישון	ברכה בערוץ נחל מוחרקה	שדות	מעלה נחל מוחרקה מערבי	ברכה חדשה- המעיין המקורי	שדות	ברכה בערוץ נחל מוחרקה
ורבנה רפואית	Verbena officinalis		לח		+			+	+	
חוח עקוד	Scolymus maculatus		קרקע כבדה			+	+	+		
חומעה מגובבת	Rumex conglomeratus	R	לח		+			+		+
חומעה מסולסלת	Rumex crispus	R	לח						+	
חנק מחודד	Cynanchum acutum		לח וסגולי	+				+		+
חפורית מוזרה	Phalaris paradoxa		סגולי וגנרליסט					+		
טיון דביק	Dittrichia viscosa		לח וגנרליסט	+	+		+	+	+	+
יבלית מצויה	Cynodon dactylon		לח וגנרליסט				+			
ינבוט השדה	Prosopis farcta		קרקע כבדה					+		
לוטוס הביצה	Lotus palustris		לח		+					+
לחך איזמלני (אולי ל' גדול-R לבדיקה)	Plantago lanceolata		בתה							+
ליבן משולש	Cardiospermum halicacabum		מתאזרח		+					
לכיד הנחלים	Xanthium strumarium		פולש (צפי אמריקה)		+			+		+
נאונית sp.	Chara sp.		לח					+		
נורית המלל	Ranunculus scandecins		בתה					+		
נענה משובלת	Mentha longifolia		לח		+					+
נשרן שער	Piptatherum holciforme longiglume		בתה		+					
סוף מצוי	Typha domingensis		לח					+		
סלק מצוי	Beta vulgaris		בתה					+		

Nigella ciliaris קצח ריסני

דידי בסביבה

ד"ר דידי קפלן, אקולוג, אגרונום וגזם מומחה
סקרי טבע וייעוץ אקולוגי.

ע.מ. 005768536

didi.didikaplan@gmail.com

האפרסק 18 ראש פינה 1200000

054-6618896 / 04-6937296

מקום	שם מדעי	נדירות	זיקה לבית גידול	מפגש נחל קישון	ברכה בערוץ נחל מוחרקה	שדות	מעלה נחל מוחרקה מערבי	ברכה חדשה- המעיין המקורי	שדות	ברכה בערוץ נחל מוחרקה
ערבה מחודדת	Salix acmophylla		לח	+						
ערבו דק-פרחים	Centaureum tenuifolium	R	קרקע כבדה		+			+	+	+
פטל קדוש	Rubus sanguineus		לח	+	+		+			+
פרעושית משלשלת	Pulicaria dysenterica		לח						+	
קיקיון מצוי	Ricinus communis		פולש (אפריקה)	+	+					+
קיקסיה (עפעפית) שרועה	Kickxia elatine	R	קרקע כבדה		+					+
קנה מצוי	Phragmites australis altissimus		לח	+						
קנה סוכר מצרי	Saccharum spontaneum		לח	+						
קנרס סורי	Cynara syriaca		קרקע כבדה			+				
שברק משובל	Ononis alopecuroides		בתה					+	+	
שומר פשוט	Foeniculum vulgare		בתה				+	+		
שלמון יפואי	Cephalaria joppensis		בתה				+	+		
שנית גדולה	Lythrum salicaria		לח	+						
שנית מתפתלת	Lythrum junceum		לח		+			+	+	+
תולענית דוקרנית	Helminthotheca echinoides		לח	+	+		+	+	+	+

Nigella ciliaris קצח ריסני

דידי בסביבה

דר' דידי קפלן, אקולוג, אגרונום וגוזם מומחה
סקרי טבע וייעוץ אקולוגי.

ע.מ. 005768536

didi.didikaplan@gmail.com

האפרסק 18 ראש פינה 1200000

054-6618896 / 04-6937296

טבלה 2: רשימת המינים המומלצת לשיקום (ספונטני או יזום), מעמדם וזיקתם לבית הגידול ומינים המופיעים בבית הגידול, אך אינם מיני מטרה לשיקום, וחלקם - מינים פולשים לברור.

שם המין	שם מדעי	נדירות	זיקה לבית גידול	סקרי עיינות רעף	טיפול ממשקי מוצע	זמינות חומר ריבוי	כמות נדרשת	בית גידול
אגוז פקאן	Carya illinoensis		פליט תרבות	+	עקירה, נראה כי יש נביטה			
אגמון הכדורים	Scirpus holoschoenus		לח		זריעה/שתילה			גדה לחה
אגמון ימי	Bolboschoenus maritimus		לח	+	זריעה/שתילה			גדה לחה
אולמוס (בוקיזה) שער(ה)	Ulmus minor		לח (לא נמצא בקישון)		לטעת			גדה לחה
אמיר קוצני	Emex spinosa		סגטלי וגנרליסט					
אמיתה קייצית	Ammi visnaga		סגטלי	+				
אספסת הגליל	Medicago granadensis	RP	בתה		זריעה			שוליים יבשים, גבול שדות
אספסת משוזרת	Medicago ciliaris		קרקע כבדה		זריעה			שוליים יבשים, גבול שדות
אספרג ארוך עלים	Asparagus stipularis		לח		זריעה/שתילה			גדה יבשה
אספרג ארץ ישראלי	Asparagus palaestinus	R	לח	+	זריעה/שתילה			גדה לחה
אספרג החורש	Asparagus aphyllus		בתה וחורש	+				
אסתר מרצעני	Aster subulatus		לח					
אפזרית אדומה	Spergularia rubra		קרקע כבדה					
אקליפטלה לבנה	Eclipta alba		לח					
ארכובית הכתמים	Polygonum lapathifolium		לח	+	זריעה/שתילה			גדה לחה
ארכובית חדשנית	Polygonum patulum	R	קרקע כבדה	+	זריעה			שוליים יבשים, גבול שדות
ארכובית רבת-פרחים	Polygonum argyrcoleum		סגטלי וגנרליסט	+				
אשבל הביצה	Stachys viticina		לח	+	זריעה/שתילה			גדה לחה
אשל sp	Tamarix sp.		לח ומלחה; מתפרץ בקטעים		לעקור אם ינבט			

Nigella ciliaris קצח ריסני

דידי בסביבה

דר' דידי קפלן, אקולוג, אגרונום וגוזם מומחה
סקרי טבע וייעוץ אקולוגי.

ע.מ. 005768536

didi.didikaplan@gmail.com

האפרסק 18 ראש פינה 1200000

054-6618896 / 04-6937296

שם המין	שם מדעי	נדירות	זיקה לבית גידול	סקרי עיינות רעף	טיפול ממשקי מוצע	זמינות חומר ריבוי	כמות נדרשת	בית גידול
בוצין הגליל	Verbascum galilaeum	RP	קרקע כבדה		זריעה/שתילה			שוליים יבשים, גבול שדות
בן-אפר מצוי	Festuca arundinacea	R	לח	+	זריעה			גדה לחה
בקית הביצות	Vicia galeata		לח	+	זריעה/שתילה			גדה לחה
ברומית קצרת שיבולת	Bromus btrachystachys	R	לח	+	זריעה/שתילה			גדה יבשה
בת אורז משושה	Leersia hexandra	RR	לח		זריעה/שתילה			גדה לחה
גומא ארוך	Cyperus longus		לח	+	זריעה/שתילה			גדה לחה
גומא הפקעים	Cyperus rotundus		לח					
גומא שופע	Cyperus dives	RP	לח		זריעה/שתילה			גדה לחה
גרגר הנחלים	Nasturtium officinale		לח	+	זריעה/שתילה			מים
דבקה זיפנית	Galium aparine		בתה וחורש		זריעה/שתילה			גדה יבשה
דבשה הודית	Melilotus indicus	R	לח					
דבשה חרוצה	Melilotus sulcatus		לח	+	זריעה/שתילה			גדה לחה
דבשה לבנה	Melilotus albus		לח		זריעה/שתילה			גדה לחה
דו-מוץ חום	Leptochloa fusca		לח					
דוחן זוחל	Panicum repens		לח		זריעה/שתילה			גדה לחה
דוחן קיפח	Panicum maximum		לח		זריעה/שתילה			גדה לחה
דוחן קיפח (לבדיקה)	Brachiaria mutica	RR	לח	+	זריעה/שתילה			גדה לחה
דטורה נטוית פרי	Datura innoxia		פולש (דר' אמריקה)		לעקור, אם ימצא			
הגה מצוי	Alhagi maurorum		קרקע כבדה	+				
הרדוף הנחלים	Nerium oleander		לח	+				
ורבנה רפואית	Verbena officinalis		לח	+				
ורד צידוני	Rosa phoenicia	RP	לח	+	זריעה/שתילה			גדה יבשה
זון אשון	Lolium rigidum		בתה					

Nigella ciliaris קצח ריסני

דידי בסביבה

דר' דידי קפלן, אקולוג, אגרונום וגוזם מומחה
סקרי טבע וייעוץ אקולוגי.

ע.מ. 005768536

didi.didikaplan@gmail.com

האפרסק 18 ראש פינה 1200000

054-6618896 / 04-6937296

שם המין	שם מדעי	נדירות	זיקה לבית גידול	סקרי עיינות רעף	טיפול ממשקי מוצע	זמינות חומר ריבוי	כמות נדרשת	בית גידול
זיפנוצה מחוספסת	Pennisetum asperifolium		בתה וגנרליסט					
זנב-שועל ארוך	Alopecurus myosuroides		לח	+	זריעה			גדה יבשה
חבלבל השדה	Convolvulus arvensis		סגטלי					
חוח עקוד	Scolymus maculatus		קרקע כבדה	+				
חומעה יפה	Rumex pulcher		קרקע כבדה	+				
חומעה מגובבת	Rumex conglomeratus	R	לח	+	זריעה/שתילה			גדה יבשה
חומעה מסולסלת	Rumex crispus	R	לח	+	זריעה/שתילה			גדה לחה
חלבילוב משונשן	Euphorbia arguta		קרקע כבדה					
חלבילוב קטן פרי	Euphorbia microsphaera	RR	בתה					
חלוק שער	Petrorhagia velutina		בתה					
חלמית גדולה	Malva sylvestris		סגטלי וגנרליסט					
חנק מחודד	Cynanchum acutum		לח וסגטלי	+				
חסת המצפן	Lactuca serriola		גנרליסט					
חפורית מוזרה	Phalaris paradoxa		סגטלי וגנרליסט	+				
חפורית מצויה	Phalaris brachystachys		סגטלי וגנרליסט	+				
חצב מצוי	Urginea maritima		בתה					
חרדל לבן	Sinapis alba		סגטלי וגנרליסט	+				
חרוב מצוי	Ceratonis siliqua		חורש					
חרצית משוננת	Chrysanthemum myconis		בתה	+				
חרצית עטורה	Chrysanthemum coronarium		בתה					
טופח גדול	Lathyrus ochrus		בתה					

Nigella ciliaris קצח ריסני

דידי בסביבה

ד"ר דידי קפלן, אקולוג, אגרונום וגוזם מומחה
סקרי טבע וייעוץ אקולוגי.

ע.מ. 005768536

didi.didikaplan@gmail.com

האפרסק 18 ראש פינה 1200000

054-6618896 / 04-6937296

שם המין	שם מדעי	נדירות	זיקה לבית גידול	סקרי עיינות רעף	טיפול ממשקי מוצע	זמינות חומר ריבוי	כמות נדרשת	בית גידול
טופח ירושלים	Lathyrus hierosolymitanus		בתה					
טיון דביק	Dittrichia viscosa		לח וגנרליסט	+				
יבלית מצויה	Cynodon dactylon		לח וגנרליסט	+	זריעה/שתילה			גדה לחה/יבשה
יבבוט השדה	Prosopis farcta		קרקע כבדה	+				
ירבוז sp	Amaranthus s.p.		סגטלי וגנרליסט	+	לעקור, אם ימצא			
ירבוז שרוע	Amaranthus blitoides		סגטלי וגנרליסט					
ירקת החמור	Ecballium elaterium		סגטלי וגנרליסט					
כדרורית המים	Wolffia arrhiza		לח		ריבוי והשבה במפגש עם הקישון			מים
כף אווז האשפתות	Chenopodium murale		גנרליסט					
כף זאב אירופית	Lycopus europaeus		לח		זריעה/שתילה			גדה לחה
לבנה רפואי	Styrax officinalis		חורש					
לוטוס הביצה	Lotus palustris		לח	+	זריעה/שתילה			גדה לחה
לוטוס משונץ	Lotus ornatopodioides		קרקע כבדה					
לוענית יריחו	Scrophularia hierochuntina	RP	קרקע כבדה		זריעה/שתילה			גדה יבשה/שולי שדות
לחך איזמלני	Plantago lanceolata		בתה	+				
ליבן משולש	Cardiospermum halicacabum		מתאזרח	+				
לכיד הנחלים	Xanthium strumarium		פולש (צפי אמריקה)	+	לעקור, אם ימצא			
לכיד קוצני	Xanthium spinosum		קרקע כבדה	+				
לשון הפר הסמורה	Anchusa strigosa		בתה					
לשישית הצבעים	Chrozophora tinctoria		סגטלי וגנרליסט					
מילה סורית	Fraxinus syriaca	RP	לח		לטעת			גדה לחה

Nigella ciliaris קצח ריסני

דידי בסביבה

דר' דידי קפלן, אקולוג, אגרונום וגוזם מומחה
סקרי טבע וייעוץ אקולוגי.

ע.מ. 005768536

didi.didikaplan@gmail.com

האפרסק 18 ראש פינה 1200000

054-6618896 / 04-6937296

שם המין	שם מדעי	נדירות	זיקה לבית גידול	סקרי עיינות רעף	טיפול ממשקי מוצע	זמינות חומר ריבוי	כמות נדרשת	בית גידול
מיש דרומי	Celtis australis **	R	לח ופליט תרבות		לטעת			גדה יבשה
מליסה רפואית	Melissa officinalis		לח		זריעה/שתילה			גדה לחה
מעוג כרתי	Lavatera cretica		בתה	+				
מרור הגינה	Sonchus oleraceus		סגטלי וגנרליסט					
מרית הגליל	Picris galilaea		בתה					
משיין גילי	Imperata cylindrica		לח	+	זריעה/שתילה			גדה יבשה
נאונית sp.	Chara sp.		לח	+				
נורית המלל	Ranunculus scandecins		בתה	+				
נענה משובלת	Mentha longifolia		לח	+	זריעה/שתילה			גדה לחה
נעוצית סבוכה	Cardopatum corymbosum	RR	קרקע כבדה		זריעה/שתילה			גדה יבשה/שולי שדות
נשרן הדוחן	Piptatherum miliaceum		סגטלי וגנרליסט					
נשרן שער	Piptatherum holciforme longiglume		בתה	+				
סולנום זיתני	Solanum elaeagnifolium		מתאזרח		לעקור, אם ימצא			
סולנום שחור	Solanum nigrum		סגטלי וגנרליסט					
סוף מצוי	Typha domingensis		לח	+	זריעה/שתילה			גדה לחה/מים
סיסנית הביצות	Poa trivialis	RR	לח	+	זריעה/שתילה			גדה לחה
סירה קוצנית	Sarcopoterium spinosum		בתה					
סלק מצוי	Beta vulgaris		בתה	+				
סמר מצוי	Juncus bufonius		לח	+	זריעה/שתילה			גדה לחה
סמר מרצעני	Juncus subulatus	RR	לח		זריעה/שתילה			גדה לחה
סרפד הכדורים	Urtica pilulifera		סגטלי וגנרליסט					

Nigella ciliaris קצח ריסני

דידי בסביבה

ד"ר דידי קפלן, אקולוג, אגרונום וגוזם מומחה
סקרי טבע וייעוץ אקולוגי.

ע.מ. 005768536

didi.didikaplan@gmail.com

האפרסק 18 ראש פינה 1200000

054-6618896 / 04-6937296

שם המין	שם מדעי	נדירות	זיקה לבית גידול	סקרי עיינות רעף	טיפול ממשקי מוצע	זמינות חומר ריבוי	כמות נדרשת	בית גידול
עבדקן מצוי	Polypogon monspeliensis		לח		זריעה/שתילה			גדה לחה
עבקנה שכיח	Arundo donax		לח					
עדשת מים זעירה	Lemna minor		לח					
עוזרר קוצני	Crataegus aronia		חורש					
עולש מצוי	Cichorium endivia		בתה					
עלוק מצוי	Bellardia trixago		בתה					
ערבה מחודדת	Salix acmophylla		לח	+	לטעת			גדה לחה
ערבז דק-פרחים	Centaureum tenuifolium	R	קרקע כבדה	+	זריעה/שתילה			גדה יבשה/שולי שדות
ערברבה שעירה	Epilobium hirsutum		לח	+	זריעה/שתילה			גדה לחה
עשן מטפס	Fumaria capreolata		בתה					
פטל קדוש	Rubus sanguineus		לח	+	לרסן, אם יתפשט			
פיקוס התאנה	Ficus carica		לח		לטעת			גדה לחה
פלגית שיחנית	Pluchea dioscoridis		לח		זריעה/שתילה			גדה לחה
פספולון דו טורי	Paspalum paspalodes		לח					
פספלידיון התאומים	Paspalidium geminatum		לח					
פרעושית משלשל	Pulicaria dysenterica		לח	+	זריעה/שתילה			גדה לחה
קחון מצוי	Anthemis pseudocotula		בתה					
קייצת מסולסלת	Conyza bonariensis		לח וגנרליסט					
קייצת קנדית	Conyza canadensis		פולש (צפי אמריקה), סגטלי וגנרליסט					
קיקיון מצוי	Ricinus communis		פולש (אפריקה)	+	ברוא			
קיקסיה (עפעפית) שרועה	Kickxia elatine	R	קרקע כבדה	+	זריעה/שתילה			גדה יבשה/שולי שדות

Nigella ciliaris קצח ריסני

דידי בסביבה

דר' דידי קפלן, אקולוג, אגרונום וגוזם מומחה
סקרי טבע וייעוץ אקולוגי.

ע.מ. 005768536

didi.didikaplan@gmail.com

האפרסק 18 ראש פינה 1200000

054-6618896 / 04-6937296

שם המין	שם מדעי	נדירות	זיקה לבית גידול	סקרי עיינות רעף	טיפול ממשקי מוצע	זמינות חומר ריבוי	כמות נדרשת	בית גידול
קיקסית (עפעפית) הקנוקנות	Kickxia cirrhosa	R	קרקע כבדה		זריעה/שתילה			גדה יבשה/שולי שדות
קנה מצוי	Phragmites australis altissimus		לח	+	לרסן, אם יתפשט			
קנה מצוי תת מין קוצני	Phragmites australis frutescens	RR	לח					
קנה סוכר מצרי	Saccharum spontaneum		לח	+	שתילה			גדה יבשה
קנרס סורי	Cynara syriaca		קרקע כבדה	+	זריעה			שוליים יבשים, גבול שדות
רוש עקוד	Conium maculatum		לח	+				
שבולת-שועל נפוצה	Avena sterilis sterilis		בתה					
שברק משובל	Ononis alopecuroides		בתה	+				
שברק קוצני	Ononis antiquorum		קרקע כבדה					
שום גבוה	Allium ampeloprasum		בתה					
שום קטוע	Allium truncatum		בתה					
שומר פשוט	Foeniculum vulgare		בתה	+				
שחליים גבוהים	Lepidium latifolium	RR	לח	+	זריעה/שתילה			גדה לחה
שחליל שרוע	Coronopus squamatus		קרקע כבדה					
שיח אברהם מצוי	Vitex agnus-castus		לח		שתילה			גדה לחה
שיטה כחלחלה	Acacia saligna		פולש (אוסטרליה)		עקירה, אם ימצא			
שלמון יפואי	Cephalaria joppensis		בתה	+				
שנית גדולה	Lythrum salicaria		לח	+	זריעה/שתילה			גדה לחה
שנית מתפתלת	Lythrum junceum		לח	+	זריעה/שתילה			גדה לחה
שעורה נימית	Hordeum hystrix		קרקע כבדה					
תולענית דוקרנית	Helminthotheca echiodes		לח	+	זריעה/שתילה			גדה לחה

Nigella ciliaris קצח ריסני

דידי בסביבה

ד"ר דידי קפלן, אקולוג, אגרונום וגוזם מומחה
סקרי טבע וייעוץ אקולוגי.

ע.מ. 005768536

didi.didikaplan@gmail.com

האפרסק 18 ראש פינה 1200000

054-6618896 / 04-6937296

שם המין	שם מדעי	נדירות	זיקה לבית גידול	סקרי עיינות רעף	טיפול ממשקי מוצע	זמינות חומר ריבוי	כמות נדרשת	בית גידול
תלתן אלכסנדרוני	Trifolium alexandrinum		בתה					
תלתן הביצות	Trifolium fragiferum		לח		זריעה/שתילה			גדה לחה
תלתן ויילוב	Trifolium vavilovii		בתה					
תלתן זוחל	Trifolium repens		בתה	+				
תמר מצוי	Phoenix dactylifera		לח ופליט תרבות		נטיעה			גדה יבשה/שוליים יבשים

Nigella ciliaris קצח ריסני

דידי בסביבה

דר' דידי קפלן, אקולוג, אגרונום וגוזם מומחה
סקרי טבע וייעוץ אקולוגי.

ע.מ. 005768536

didi.didikaplan@gmail.com

האפרסק 18 ראש פינה 1200000

054-6618896 / 04-6937296

Nigella ciliaris קצח ריסני

דידי בסביבה

דר' דידי קפלן, אקולוג, אגרונום וגזם מומחה
סקרי טבע וייעוץ אקולוגי.

ע.מ. 005768536

didi.didikaplan@gmail.com

האפרסק 18 ראש פינה 1200000

054-6618896 / 04-6937296

המינים שהתבססו בברכה מלמדים על פוטנציאל בית הגידול וכושר השיקום העצמי של המעיין, מה שאופייני לבתי גידול לחים רבים, כאשר התשתית הפיסית "נכונה". מבין המינים החשובים שהתבססו ספונטנית בברכה יש לציין את המינים הבאים: אגמון ימי, חומעה מגובבת (נדיר), חנק מחודד, האצה הטבולה- נאונית, סוף מצוי, ערבז דק-פרחים (נדיר; תמונה 1) ושנית מתפתלת.

בשדה מצפון וממזרח, שהיה מעובד עוד בחורף 2017, מתפתחת צמחייה של בתי גידול לחים. הדבר מפתיע וגם מרגש, יש לומר, ומעיד על מי תהום שטחיים וכושר שיקום מדהים שיש להעצימו. מבין המינים החשובים שהתבססו ספונטנית בשדה יש לציין את המינים הבאים: אגמון ימי, ארכובית חד-שנתית (נדיר), אשבל הביצות, חומעה מסולסלת (נדיר; תמונה 3; כ- 30 פרטים!), ערבז דק פרחים (נדיר), פרעושית משלשלת, שנית מתפתלת ותולענית דוקרנית. כל אלו צמחים של בתי גידול לחים, הגדלים בשדה, אף שאין מים גלויים נראים.

תמונה 3: חומעה מסולסלת, עיינות רעף (צילום: דידי קפלן)

מסקנות

בברכת המעיין ובשדה הסמוך צמחו ספונטנית מיני צומח של בתי גידול לחים, בהם מינים נדירים, מה שמלמד על פוטנציאל גבוה לשיקום.

מוצע להרחיב את תחום התכנון והשיקום מעט מזרחה ולכלול שטחים נוספים מהשדה (מפה 1).

מוצע להרחיב את תחום התכנון והשיקום מעט צפונה ולכלול את ערוץ נחל מוחרקה וגדתו הצפונית.

Nigella ciliaris קצח ריסני

דידי בסביבה

דר' דידי קפלן, אקולוג, אגרונום וגזם מומחה
סקרי טבע וייעוץ אקולוגי.

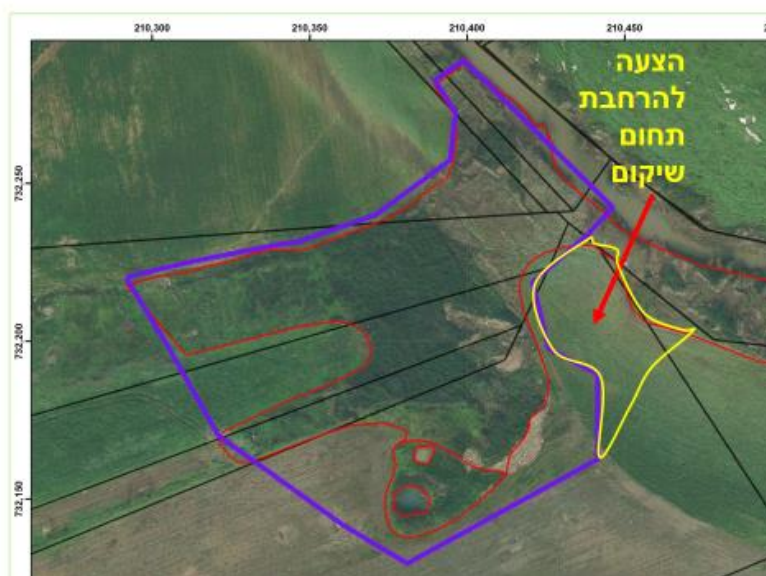
ע.מ. 005768536

didi.didikaplan@gmail.com

האפרסק 18 ראש פינה 1200000

054-6618896 / 04-6937296

מוצע לשקול שנית את סוגיית השיקום הצמחי ולשנות את הרשימה בהתאם להחלטות לגבי תחום השיקום ולאחר השלמת שיקום פסי של בית הגידול בתחום עליו יוסכם. יחד עם זאת, אפשר כבר בשלב זה להתחיל בשיקום צמחי בחלק של נחל מוחרקה והברכה שלו ולטעת מספר עצים, כמוצע בנספח 1, כדי ליצור נוכחות ברורה והדגשה של יחידת הנוף, שתמנע אולי נזק בעתיד ותתרום למורכבות המבנית של בית הגידול.

תמונה 4: בריכת המעיין והאחו המתפתח סביבה (צילום: דידי קפלן)